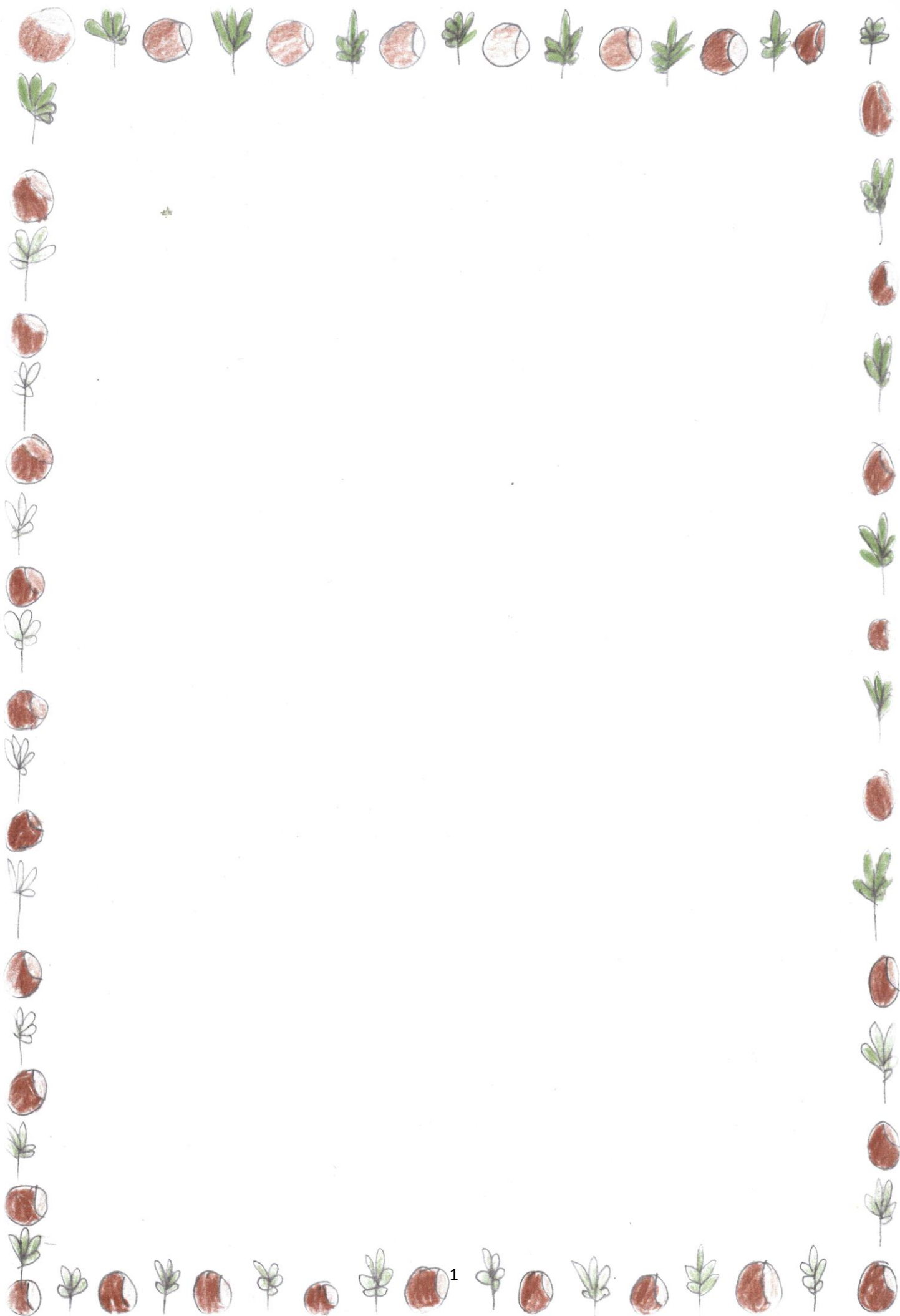

HERCEGHALOM AHOL LAKOM

HELYISMERETI
FOGLALKOZTATÓ FÜZET
KISISKOLÁSOKNAK

2018

Előszó helyett

Kedves Horváthné Gacsályi Marianna Igazgató Asszony!

*„Nemrég jutott el hozzám a **„Herceghalom, ahol lakom”**-helyismereti foglalkoztató füzet kisiskolásoknak és felsősöknek. Nagyon fontos hiánypótló füzetek készültek, amiért a készítőket elismerés illeti.” „ Azt gondolom, hogy egy ilyen füzet minden kisiskolás gyermek számára rendkívül hasznos , és azon túl egy életre beléjük ivódik az abban foglalt tartalom , hiszen Nekik ez az autentikus információ kedvenc falujukról! Munkájához sok erőt és további sikereket kívánok!” „Megnyugvás számomra, hogy gyermekeink jó kezekben vannak!”*

Herceghalom, 2017. december 27.

Üdvözlettel:

Schnaider László

nyugalmazott polgármester

Ajánló

Kedves Gyerekek!

Fontosnak tartom, hogy mindenki ismerje lakóhelyét, ahol a mindennapjait éli.

Azért készítettem el ezt a kis füzetet, hogy játékosan ismerkedhesetek Herceghalom múltjával és jelenével. A jövő a Ti kezetekben van! Ez csak egy kis ízelítő, kedvcsináló. Játsszatok, ismerkedjete, kutakodjatok!

Az ötletet Puska Katalin, biatorbágyi óvónő adta az általa összeállított foglalkoztató füzetével, melyet a helyi óvodásoknak készített.

A munkámat segítette:

- Góg Mátyásné, iskolánk nyugdíjazott igazgatójának Herceghalom monográfiája című könyve
- Lányi István, Herceghalom filia képviselőjének elbeszélései
- Lipka Dorottya szakdolgozata
- Az oldalak megszerkesztésében: Enyedi Judit tanárnő
- Képek: Cserkúti Marianna és Szőcsné Pécsi Renáta válogatásai
- Fotók: Kristóf István
- Egyéb: Lukács Szilvia
- Grafika: Pataky Ágnes és Hapák Szonja 6/b osztályos tanulók
- A füzetbe Poór Ágnes, Markovics Éva és Kristóf István Tájérték pályázat anyagait is használtuk.
- Tartalmi kiegészítés, stilizálás: Hunya Krisztina, képviselő asszony
- A füzet tartalmának pontosítását, kiegészítését, támogató javaslataival Schnaider László, nyugalmazott polgármester úr nagymértékben segítette.
- Végleges formába öntötte, lektorálta és a kiadásért felelős: Horváthné Gacsályi Marianna- intézményvezető
- Kiadó: Krónikás Bt.- Biatorbágy
- A füzet kiadását támogatta és finanszírozta: Herceghalom Község Önkormányzata

Valamennyi közreműködő munkáját hálásan köszönöm.

Jó szórakozást, kellemes időtöltést kívánok!

Simon Zsuzsanna
tanító néni

Herceghalom

*Megyünk mi a százason,
Jön a kicsi Herceghalom,
Felmegyünk a Gesztenyésen,
Óvoda a látókörben.*

*Utána jön az ÁKI,
Másik oldalt parkot látni,
Ott a parkban van sok fenyő,
Nimródban étel ehető.*

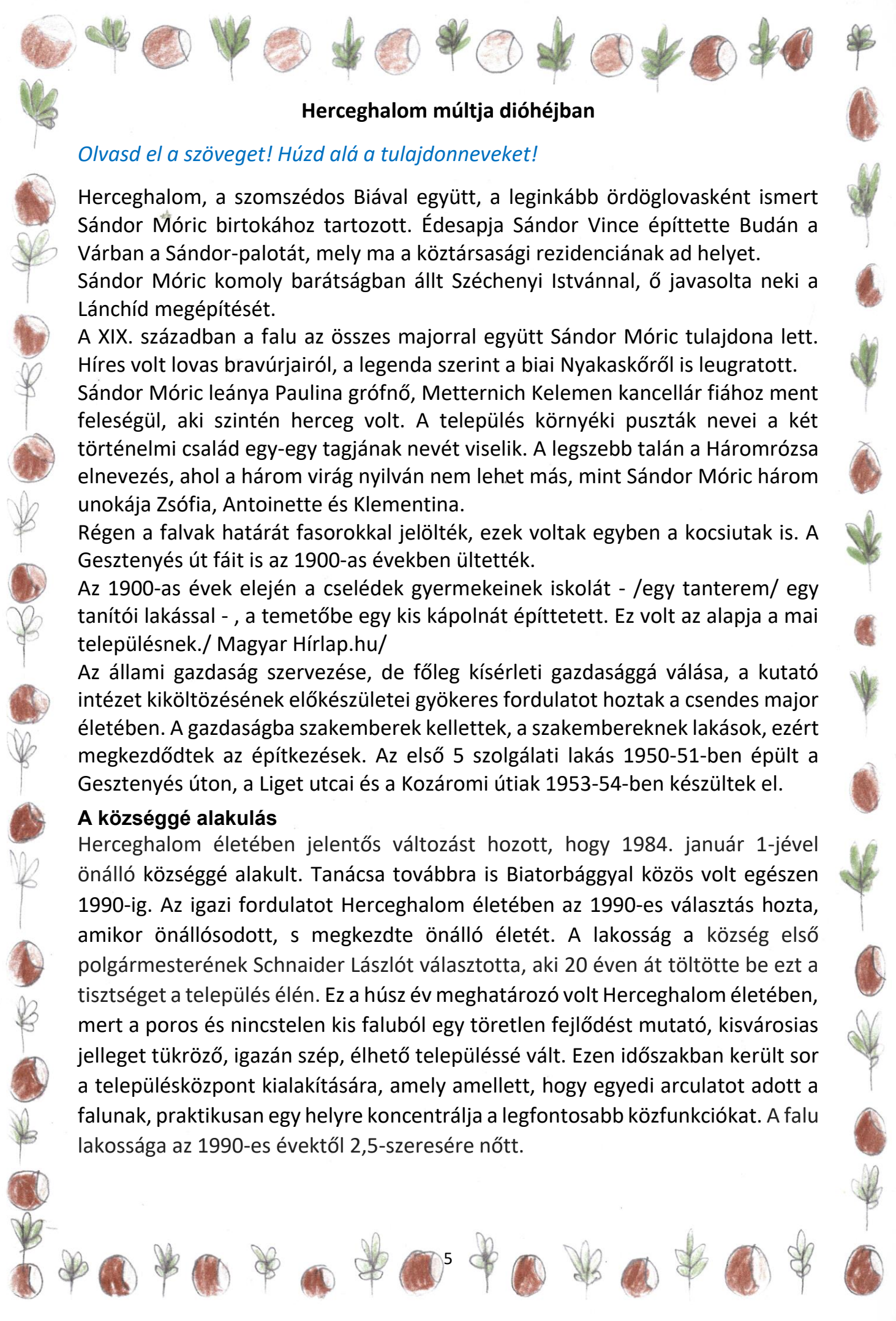
*Ott szemben Abacus van,
Sok madár lakik a fákban,
Bal oldalt a KEK fehérlik,
Nincs benne túl sok egérlik.*

*Mögötte focipálya,
Az öregfiúk standionja,
Tovább megyünk ott kisbolt van,
Sok gyerek van iskolánkban.*

*Sok ember öröme
Játszótér megy a telekre,
Búcsúzik az író páros
Hasta la Vista Kisváros!*

/Beck Ádám, Strausz Levente- az iskola fennállásának 110. évfordulójára/

Karikázd be a versben a település helyszíneit!

Herceghalom múltja dióhéjban

Olvasd el a szöveget! Húzd alá a tulajdonneveket!

Herceghalom, a szomszédos Biával együtt, a leginkább ördöglovasként ismert Sándor Móric birtokához tartozott. Édesapja Sándor Vince építtette Budán a Várban a Sándor-palotát, mely ma a köztársasági rezidenciának ad helyet. Sándor Móric komoly barátságban állt Széchenyi Istvánnal, ő javasolta neki a Lánchíd megépítését.

A XIX. században a falu az összes majorral együtt Sándor Móric tulajdona lett. Híres volt lovas bravúrajairól, a legenda szerint a biai Nyakaskőről is leugratott. Sándor Móric leánya Paulina grófnő, Metternich Kelemen kancellár fiához ment feleségül, aki szintén herceg volt. A település környéki puszták nevei a két történelmi család egy-egy tagjának nevét viselik. A legszebb talán a Háromrózsa elnevezés, ahol a három virág nyilván nem lehet más, mint Sándor Móric három unokája Zsófia, Antoinette és Klementina.

Régen a falvak határát fasorokkal jelölték, ezek voltak egyben a kocsutak is. A Gesztenyész út fáit is az 1900-as években ültették.

Az 1900-as évek elején a cselédek gyermekeinek iskolát - /egy tanterem/ egy tanítói lakással - , a temetőbe egy kis kápolnát építtetett. Ez volt az alapja a mai településnek./ Magyar Hírlap.hu/

Az állami gazdaság szervezése, de főleg kísérleti gazdasággá válása, a kutató intézet kiköltözésének előkészületei gyökeres fordulatot hoztak a csendes major életében. A gazdaságba szakemberek kellettek, a szakembereknek lakások, ezért megkezdődtek az építkezések. Az első 5 szolgálati lakás 1950-51-ben épült a Gesztenyész úton, a Liget utcai és a Kozáromi útiak 1953-54-ben készültek el.

A községgé alakulás

Herceghalom életében jelentős változást hozott, hogy 1984. január 1-jével önálló községgé alakult. Tanácsa továbbra is Biatorbággal közös volt egészen 1990-ig. Az igazi fordulatot Herceghalom életében az 1990-es választás hozta, amikor önállósodott, s megkezdte önálló életét. A lakosság a község első polgármesterének Schnaider Lászlót választotta, aki 20 éven át töltötte be ezt a tisztséget a település élén. Ez a húsz év meghatározó volt Herceghalom életében, mert a poros és nincstelen kis faluból egy töretlen fejlődést mutató, kisvárosias jelleget tükröző, igazán szép, élhető településsé vált. Ezen időszakban került sor a településközpont kialakítására, amely amellet, hogy egyedi arculatot adott a falunak, praktikusán egy helyre koncentrálja a legfontosabb közfunkciókat. A falu lakossága az 1990-es évektől 2,5-szeresére nőtt.

Mit jelképez Herceghalom címere?.....

Mit jelent a kifejezés, miszerint Herceghalom „Budapest zöld kapuja” ?

Nézz utána , kérdezz, kutakodj!

Herceghalom

lakosság száma:.....

területe:.....

fekvése:.....

megye :.....

járás.....

irányítószám.....

Földrajzi tájegység besorolás:.

kistáj:.....

nagytáj:.....

vízfolyásai:.....

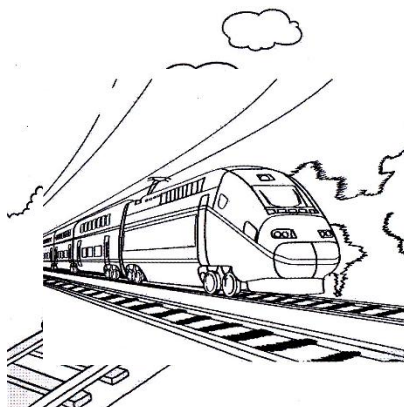
Herceghalom település elhelyezkedése

GPS koordinátái:.....

Tudtad? Herceghalom külterületén bronzkori leletek kerültek elő, amelyekből őskori emberéletre következtethetünk.

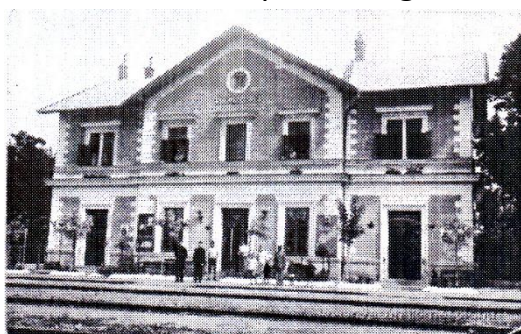
VASÚTÁLLOMÁS

Vonattal érkeztél Herceghalomba.

Rajzold magad ahhoz a mozdonyhoz, amelyikkel érkezhettél! Színezd ki!

A vasútállomás épülete régen...

...és ma

1884.07.15. a megnyitás dátuma.

1916. december 1. vasúti katasztrófa Herceghalmon.

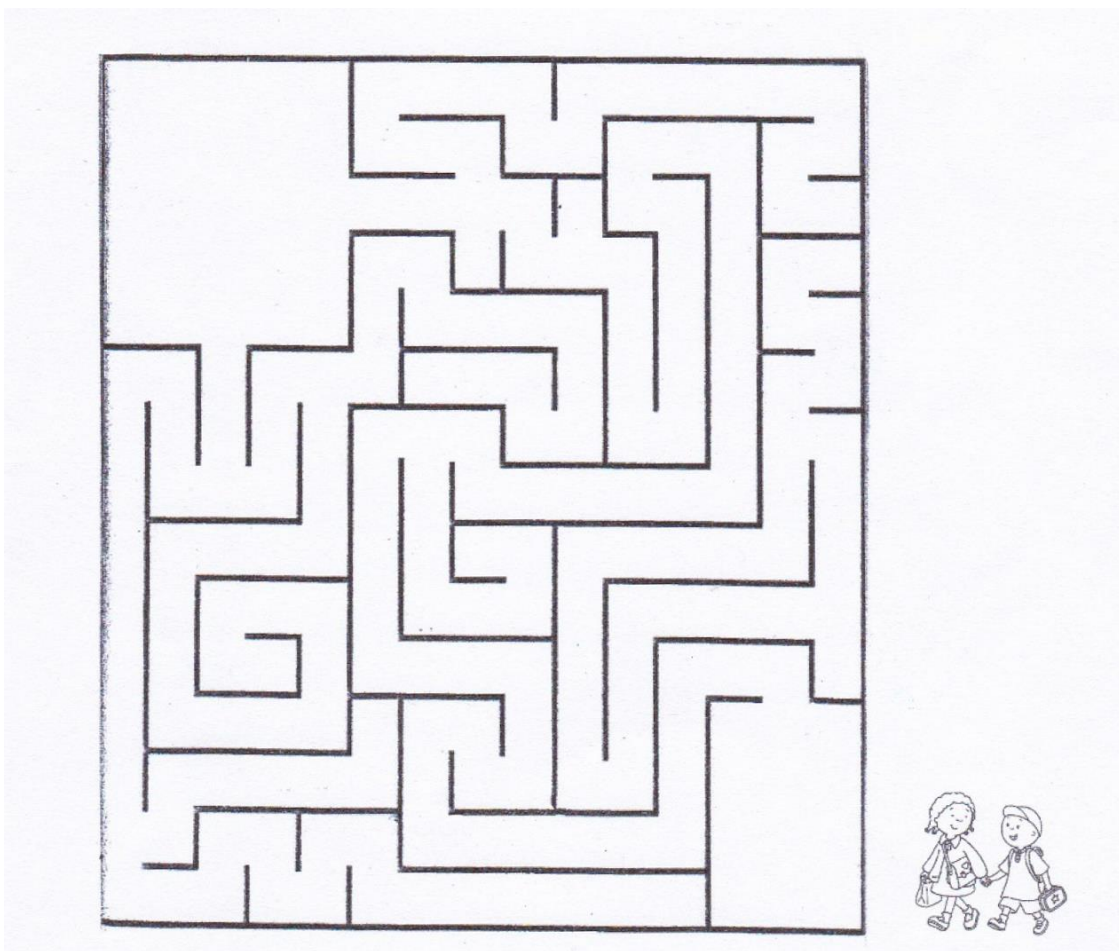
A katasztrófa emlékére Herceghalmon egy gesztenyefákból álló ligetet telepítettek.

A vasútállomást 1982-ben bontották le.

Színezd ki a tetőt pirossal, az ajtók és ablakok keretét zöldre!

Vezesd el a gyerekeket az iskolától a vasútállomásig!

*Rajzold be a választott útvonalat az utolsó
oldalon található térképre!*

GESZTENYÉS ÚT

régen

ma

Mikor ültették a fákat? Miért?

.....

.....

.....

Sétálj végig az úton, számold meg hány darab gesztenyefa van!.....

Mire használják a vadgesztenyét?.....

.....

Gyűjts gesztenyét és készíts gesztenyebábot! Keress ötleteket hozzá!

Egészítsd ki a rajzot méretarányosan a levelekkel és termésekkel, majd színezd ki!

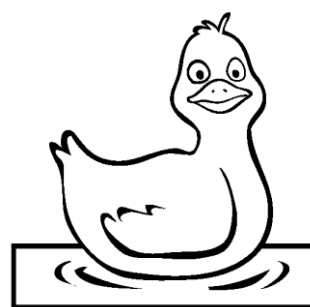
ÁKI

ÁLLATTENYÉSZTÉSI KUTATÓ INTÉZET

1896-ban több kutatóhely és kísérleti állomás összevonásával Budapesten alapították, feladata a minél hatékonyabb, jobb minőségű állatszaporulat és étkezési hús.

Jelenleg Állattenyésztési, Takarmányozási és Húsipari Kutatóintézet. 1970-ben költözött mai helyére Herceghalomra.

Színezd ki, jelenleg milyen állatok vannak a telepen!

Érdeklődj! Milyen üzem működik az ÁKI területén?

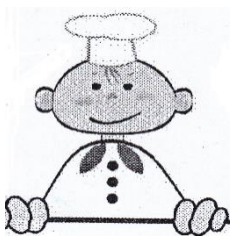
NIMRÓD ÉTTEREM

A ma étterem és panzióként működő egység, régen munkásszálló, konyha, könyvtár és KISZ (ifjúsági klub) klubként üzemelt és orvosi rendelőként is funkcionált, itt volt egy ideig a védőnő és a kézi gyógyszerár is.

Mit jelent a szó: NIMRÓD?.....

Színezd ki a képet!

Készíts egy étlapot kedvenc ételeidből!

.....

.....

.....

.....

.....

ABACUS

Valamikor a Herceghalmi Kísérleti Gazdaság épülete állt itt.

Már 1949-ben említik: az állami Mezőgazdasági Központi Felügyelet alá tartozik. 1952.március 31-én készült kimutatásban a Földművelésügyi Minisztérium Kísérlet Gazdaságok Igazgatóságához tartozott. /Góg Mátyásné: Herceghalom monográfiája/

Az **ABACUS** 2009-ben nyitotta meg kapuit.

Te jártál már a szállodában? Mit tudsz róla, milyen programok vannak ott?

.....

.....

.....

.....

KEK

Írd le mit jelent a KEK rövidítés!

.....

Milyen funkciókat tölt be az épület?.....

2000. augusztus 18-án tették le az alapkövét és 2002. augusztus 18-án adták át.

A templom építésére a három történelmi egyház /katolikus, református, evangélikus/, a magyar kormány, Herceghalom Önkormányzata és a helyi lakosok együttesen adták össze a szükséges pénzt. A harang testvéreközségünk, a Baden-Württemberg tartománybeli Mehrstetten község adománya. Az 5 éves évfordulóra megvették az elektronikus orgonát is, melyet a herceghalmi hívek adományaiból tudtak finanszírozni. /Lányi István/

Keress az adományozók tábláján ismerősök, rokonok nevét!

.....

KÁPOLNA

1900-ban felvetődött a hívekben, hogy szeretnének saját kápolnát. Az építendő kápolna a birtokos Metternich Paulina tulajdonában maradt. A halottasházat alakították át, később toronnyal és haranggal látták el, majd oltárkövel. Metternich hercegné a kis szentély fenntartására 500 koronás alapítványt tett, és azt Szent Rozália képével ajándékozta meg. A kápolnát 1904. szeptember 18-án áldotta meg Magdics István esperes. 1929-ben a lakosság számának növekedése miatt bővíteni kellett. /Góg Mátyásné: Herceghalom monográfiája/. Jelenlegi formáját 2002-ben nyerte el.

1970 Május 31-én

Sétálj a temetőben, keresd fel a kápolnát!

Milyen szertartásnak ad helyszínt ma és milyen eseményeket tartottak régen itt?

.....

.....

.....

.....

ISKOLA

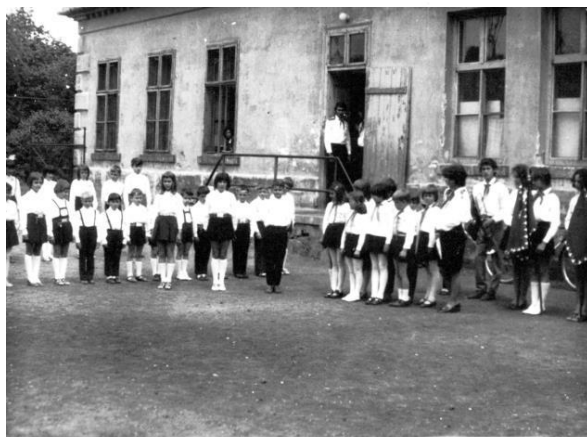
A Sándor – Metternich birtokon a cselédek gyermekeinek oktatására az uradalom két, tökéletesen felszerelt népiskolát tartott fenn, az egyiket a bothi kerületben, a háromrőzsai majornál, a bothi és herceghalmi cselédek gyermekeinek számára. Az iskolánál faiskola is volt, a gyerekek a tanító vezetésével a fa nevelését, gondozását is megtanulhatták.

A majori gyerekek már gyermekkorban is dolgoztak. Ahogy megkezdődött a tanítási szünet, mentek repcét, pipacsot kiszedni a vetésekből. A nap végén összeírták, hogy ki hány órát dolgozott, s a hónap végén kapott némi fizetést.

/Góg Mátyásné: Herceghalom monográfiája/

Az iskola megépítésére 1903-ban került sor. Az akkori iskola egy nagy tanteremből és egy tanítói lakásból állt, melyben egy-egy évben 50-60 diák tanult az iskola egyetlen tantermében, 1-6. évfolyamig.

Kérdezd meg tanítódat, mekkora volt a régi iskola, hol helyezkedett el a mostanihoz képest!

Kezdetben Pásztor Ferenc tanító úr tanított.

1927-től Szapóry István lett az iskola vezetője, aki ellátta a kántori feladatokat is. A háború után visszatért, s nagy erővel segédkezett az újjáépítés megszervezésében és lebonyolításában.

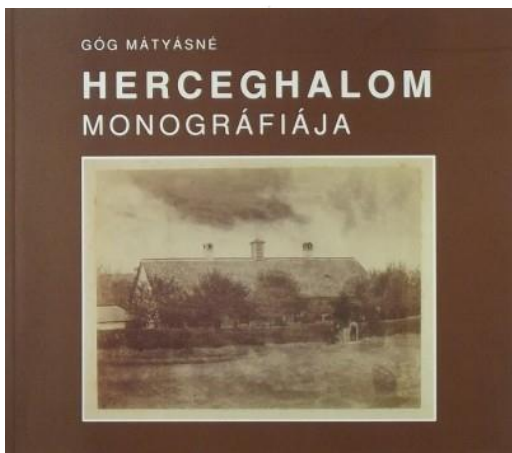

A tanítás 1945 tavaszán egy szalmakazal tövében kezdődött meg.

/Góg Mátyásné: Herceghalom monográfiája/

Az iskola 1985-ben 4 tanteremmel bővült, 1999-ben épült a Tornacsarnok, 2007-ben 2 tanteremmel és informatika szaktanteremmel bővült, majd az épülethez szervesen tartozó könyvtár, konyha és ebédlő 2009-ben készült el.

Az iskola igazgatója 1972-től 1999-ig Góg Mátyásné volt, aki több évtizedes, herceghalomi gyermekek érdekében végzett áldozatos munkája elismerése képpen a községben először kapta meg a díszpolgári címet.

A millenniumi évfordulóra írt könyve máig az egyetlen, hiteles forrás a település múltjának bemutatására.

Jelenleg:

Iskolánknak jelenleg 250 tanulója van.

2010. MADÁRBARÁT ISKOLA

2011. ÖKO ISKOLA

2016. BOLDOG ISKOLA

2017. AKKREDITÁLT KIVÁLÓ TEHETSÉGPONT, ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

Keresd fel az iskolatörténeti kiállítást!

Hány igazgatója volt eddig az iskolának?.....

Kik voltak ők?.....

Milyen névváltozások voltak az alapítástól napjainkig?.....

.....

.....

.....

.....

Rajzolj! Milyen ötleteid vannak az iskola szebbé, otthonosabbá tételéhez?

ÓVODA

A mai óvoda épületét 2006-ban adták át a két ütemben történő bővítés után.

Tudtad?- az óvoda többször volt az iskolával közös igazgatású intézmény

2000-től : Általános Iskola és Óvoda

2009-től: Általános Iskola, Óvoda és Községi Könyvtár

2013-tól: Herceghalmi Csicsergő Óvoda

Nézz utána!

Hány férőhelyes ma az óvoda?.....

Működik-e bölcsődei ellátás a faluban?.....

VÍZTORONY

1952-ben épült, ma ipari műemlék. Herceghalomban 1972 óta van vezetékes ivóvíz. Teljes felújítása 2009-ben történt meg.

Mi a herceghalmi típusú víztorny 3 fő jellegzetessége? Hol található még az országban ilyen típusú víztorny?

.....

.....

.....

.....

Hogyan lehetne hasznosítani ma a víztornyot!

Te milyen tevékenységet képzelnél el benne?

.....

.....

.....

Mi van a képen?

Kösd össze a pontokat 1-től 13-ig, és meglátod mit rejt az ábra!

Ha van kedved, színezd is ki.

7•

6• 4•
5•

10• 8•
9•

3• 2•

12• 11•

13•

Mi van a kis képeken? Olvasd össze a kezdőbetűiket! Mi a megfejtés?

MAGTÁR

Közvetlenül a víztorony szomszédságában található, az uradalmi időkből (1874) származó épület. Termény tárolására szolgált. Mivel a településről az agrártevékenység lassan kiszorult, így ez a szép épület ma alkalmi helytörténeti kiállításként működik.

Milyen terményeket tároltak régen a magtárban?.....

.....

.....

ISTÁLLÓ

Az iskolával szemben álló hosszúkas épület egykor istállónak épült. Működött itt tejház is, melyhez egy kézzel tolható kisvasút kapcsolódott. Ezen szállították a jeget a jégverembe, ami ma már csak emlék.

Járd körbe, nézd meg ma mire használják az épületet?

.....

.....

.....

.....

KOZÁROMI TÓ

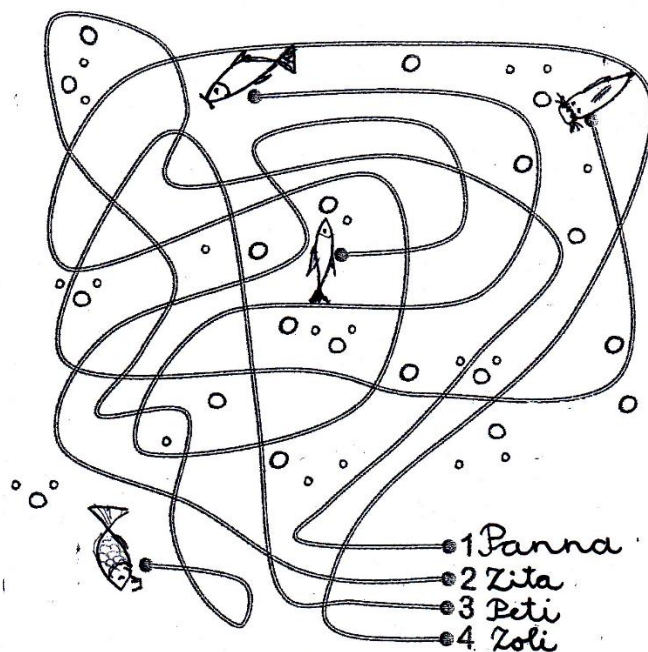
Zsámbék és Páty felé eső területeken valamikor halastavak voltak. Azonban a 100-as út, majd az autópálya megépítése nagyban módosította a felszínt és a vizeket.

Ezen a kis területen maradt csak meg. /Lányi István/
Ma már magánkézben van.

Azért mi fantáziálhatunk, játszhatunk egy kicsit.

Rajzold meg a tavat! Mit tennél a tó partjára, hogy hangulatosabb, kényelmesebb legyen az ott tartózkodás? Egészítsd ki a rajzot!

Melyik kisgyerek, melyik halat fogja ki? Színezd azonos színűre őket!

Érdeklődj! Milyen halak találhatók a Kozáromi-tóban?

Jelöld be x-szel lakóhelyedet a térképen!

